

**SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA,
ŘÍMSKÁ 45, 120 00 PRAHA 2**

Spolky a ochrana osobních údajů ve světle GDPR

Z veřejně dostupných zdrojů zpracoval Ing. Jan Aulický

Vážení kolegové a vážené kolegyně,

Neustále se v médiích přetřásá strašák, který se jmenuje **GDPR** (Dží dí pí ár). Jedná se o obecné nařízení o ochraně osobních údajů (angl. General Data Protection Regulation), které si klade za cíl zvýšit ochranu osobních dat občanů.

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR, dále jen „Nařízení“) bylo přijato v dubnu 2016 a vstupuje v účinnost od 25. května 2018.

S přijetím Nařízení je spojena neopodstatněná **panika** a množství „**poplašných zpráv**“. Ve skutečnosti nová unijní úprava většinou spíše zpřesňuje a rozvádí úpravu stávající. Pokud Nařízení přináší větší a podstatnější změny, jsou tyto mířeny na jiné subjekty, než kterými jsou standardní tuzemské spolky či podobné organizace. Reálně dopad Nařízení pocítí především velcí správci a zpracovatelé osobních údajů, kteří v rámci své činnosti pracují s velkým množstvím osobním údajů. Dále pak společnosti zabývající se marketingem a cílenou reklamou, sociální sítě apod. Zvýšenou pozornost přinášeným změnám budou muset také věnovat zaměstnavatelé, veřejné subjekty a subjekty, které pracují s citlivými údaji (zvláštní skupinou osobních údajů).

Hlavní změny:

- zvýšený dosah nových pravidel, který plyne z obsahu i ze samotné povahy Nařízení;
- značné posílení práv subjektů osobních údajů, které se zrcadlově promítají do povinností správců a zpracovatelů, které vyplývá ze zesíleného důrazu na bezpečnost a odpovědnost při správě a zpracování osobních údajů;
- konkretizace a zpřesnění pravidel pro mezinárodní zpracování a správu osobních údajů, směřující především k harmonizaci pravidel v členských státech EU;
- některé nové instituty a povinnosti, jako je například předběžné posouzení přijatých opatření k ochraně osobních údajů, povinnost vést záznamy o zpracování osobních údajů, ohlašování případů porušení zabezpečení osobních údajů či jmenování pověřence pro ochranu osobních údajů.

Lze konstatovat, že na obecných základech ochrany osobních údajů Nařízení nic nemění. Zůstává tak zachován koncept, že primárním podkladem ke zpracování osobních údajů by měl být informovaný a svobodný souhlas uživatele či výjimečná okolnost, za které souhlas vyžadován není. Zůstává rovněž zachována definice osobního údaje jako takového, jen je rozšířena o další kategorie.

Definice a dělení subjektů odpovědných za zpracování – správců a zpracovatelů osobních údajů – zůstávají zachovány společně se zákonnými důvody pro zpracování osobních údajů.

Jelikož by se postavení spolků, jakožto prostých správců osobních údajů ve vztahu ke členům, nemělo Nařízením nijak principiálně měnit, lze dovozovat, že stávající povinnosti dopadající na spolky v této oblasti nebudou podstatně rozšířeny a maximálně doznají lehkých zpřesňujících změn.

Tedy i po účinnosti Nařízení zůstanou v platnosti následující povinnosti spolků při zpracování osobních údajů jejich členů:

Spolky nemají oznamovací povinnost vůči úřadu (ÚOOÚ) podle ustanovení § 16 zákona č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů. Protože dle stanoviska úřadu se oznamovací povinnost podle § 16 nevztahuje na zpracování osobních údajů, jde-li o zpracování, které sleduje politické, filosofické, náboženské nebo

odborové cíle, prováděné v rámci oprávněné činnosti sdružení (spolků), a které se týká pouze členů sdružení nebo osob, se kterými je sdružení v opakujícím se kontaktu souvisejícím s oprávněnou činností sdružení, a osobní údaje nejsou zpřístupňovány bez souhlasu subjektu údajů.

Spolky jsou povinny zajistit souhlas svého člena ke zpracování osobních údajů pro účely činnosti spolku (vedení seznamu členů apod.). Nařízení definuje, že souhlas musí být svobodný (dobrovolný, nevázaný na přijetí nabídky), konkrétní (jasně a srozumitelně popsany účel, pro který se souhlas uděluje), informovaný (ten kdo souhlas uděluje, dostal předem všechny informace předpokládané Nařízením) a jednoznačný a musí být udělen prohlášením nebo zjevným potvrzením (subjekt musí učinit nějakou akci, nestačí například ukrytí souhlasu do obchodních podmínek). Souhlas bez těchto náležitostí bude neplatný.

Spolky jsou rovněž povinny splnit informační povinnost vůči svým členům, tj. informovat členy zejména o tom, že jsou shromažďovány jejich osobní údaje pro účely činnosti spolku, v jakém rozsahu (jméno, příjmení, rodné číslo atd.) a komu mohou být zpřístupněny (např. hlavnímu spolku v případě pobočného spolku, nadřízené organizaci apod.).

Na spolky také dopadají obecné povinnosti k ochraně osobních údajů, kterými disponují. Zde lze obecně doporučit cestu zdravého rozumu a základní IT gramotnosti a vždy brát v potaz možná rizika s přihlédnutím k množství zpracovávaných údajů. Zabezpečení by vždy mělo vycházet z konkrétní situace a technických a finančních možností správce těchto údajů. „Například spolek s dvaceti členy nebude nucen k ochraně svého seznamu členů zakoupit sofistikované šifrovací programy apod.“

Navzdory tomu, že Nařízení není žádnou revolucí v pravém slova smyslu, koluje v souvislosti s blížící se účinností řada nepřesných informací. **Mezi obvykle „démonizované“ novinky, které Nařízení přináší, patří například:**

„**Povinnost jmenovat pověřence na ochranu osobních údajů**“ – tato povinnost v Nařízení skutečně stanovena je, ale týká se pouze situací, kde zpracování provádí orgán veřejné moci nebo veřejný subjekt, hlavní činnost správce nebo zpracovatele spočívá v operacích vyžadujících rozsáhlé pravidelné a systematické monitorování subjektů údajů nebo kde hlavní činnosti správce nebo zpracovatele spočívají v rozsáhlém zpracování zvláštních kategorií údajů (jako je rasový a etnický původ, politické názory, náboženské vyznání, údaje o sexuální orientaci, zdravotním stavu apod.).

„**Všechny osobní údaje se budou muset šifrovat**“ – Nařízení uvádí šifrování jako jedno z možných bezpečnostních opatření. To však neznamená, že všechna zpracování a všechny údaje budou muset podléhat šifrování. Nadále platí, že zpracovatel musí přijmout vhodná technická a organizační opatření k ochraně zpracovávaných osobních údajů, vzhledem k rizikům, která toto zpracování představuje a s ohledem na technické a finanční možnosti.

„**Souhlas bude nutný pro veškeré zpracování osobních údajů**“ – stále platí, že náležitě udělený souhlas bude pouze jedním z více „právních titulů“ ke zpracování osobních údajů. Nařízení zachovává další právní základy zpracování, jako je dodržení právní povinnosti správce (zaměstnavatel předá informace správě sociálního zabezpečení), nezbytnost pro plnění smlouvy (podnikatel si uchová originál smlouvy, která obsahuje osobní údaje) atd.

Jelikož účinnost Nařízení se blíží a odborná debata na toto téma se neustále vyvíjí, je otázkou, jak se bude do budoucna měnit interpretace jednotlivých ustanovení Nařízení. Je možné, že výkladem dojde například k rozšíření informační povinnosti správců či stanovení dalších náležitostí udělovaného souhlasu. Lze

doporučit sledovat stanoviska Úřadu na ochranu osobních údajů a legislativní změny přijaté v důsledku účinnosti Nařízení.

Ve vztahu k zaměstnavatelům (kterým může být a nezřídka i spolek) je v současné době možno uvést především to, že čl. 88 Nařízení stanoví, že „právním předpisem, anebo kolektivní smlouvou, lze stanovit konkrétnější pravidla k zajištění ochrany práv a svobod ve vztahu ke zpracování osobních údajů zaměstnanců v souvislosti se zaměstnáním...“. Toto ustanovení umožňuje členským státům přijmout speciální vnitrostátní právní úpravu týkající se zpracování osobních údajů zaměstnanců ze strany zaměstnavatelů. Zatím není zřejmé, zda tato úprava bude přijata, případně v jaké podobě, a proto není možné nyní přesně uvést, jak budou tyto vztahy upraveny. Pokud by zvláštní právní úprava přijata nebyla a ochrana osobních údajů v pracovněprávních vztazích by vycházela z Nařízení, je třeba upozornit na následující: Zaměstnavatel zpracovává osobní údaje zaměstnanců většinou z několika různých „zákonných právních důvodů“, jednak se osobní údaje vyskytnou typicky na pracovní smlouvě a ta bude jistě uložena v elektronické či listinné podobě u zaměstnavatele, dále zaměstnavatel poskytuje ze zákona osobní údaje zaměstnanců například správě sociálního zabezpečení za účelem řádné evidence apod. V tomto ohledu nezavádí Nařízení pro zaměstnavatele žádné nové povinnosti. Naproti tomu například pro zveřejnění osobních údajů zaměstnanců na webových stránkách zaměstnavatele bude třeba, aby zaměstnavatel získal výslovný souhlas zaměstnanců, a pokud ho nezíská, osobní údaje zveřejnit nebude moci. Ani v tomto případě nejde o něco zcela nového, zaměstnavatele by ale čekal horší postih, pokud by toto pravidlo porušil.

Dalším aspektem Nařízení, který je třeba v souvislosti s postavením zaměstnavatele zmínit, je že Nařízení zvyšuje ochranu osob, které jsou v nerovnovážném vztahu k tomu, kdo po nich vyžaduje souhlas se zpracováním osobních údajů. Za takový nerovnovážný vztah bude pravděpodobně považován i vztah pracovněprávní (při výkonu závislé práce). Jak široce se tato ustanovení budou aplikovat a na jaké vztahy se skutečně nakonec budou vztahovat, ale není zatím definitivní. Zaměstnavatelé tedy musí shora uvedenou problematiku nadále průběžně sledovat.

Závěrem uvádíme, že je důvod k obezřetnosti, avšak nikoli k panice. Pokud byla problematika ochrany osobních údajů až doposud přehlížena, dochází k porušování předpisů pravděpodobně již nyní a uvedené Nařízení pouze vyvolalo náhlý zvýšený zájem o agendu, které se mělo dostat zasloužené pozornosti už dávno. **Uvedou-li spolky svou agendu do souladu s aktuálně platnou právní úpravou (a to SH ČMS má), je prakticky jisté, že dále nemusí kvůli nadcházející účinnosti Nařízení podnikat žádné zvláštní kroky, aby pravidlům stanoveným v Nařízení vyhověly.**

Neziskové organizace našeho typu k tomu přišly spíše jako slepý k houslím. V textu, který zformulovala advokátní kancelář Mgr. Aleny Hájkové, jste se dozvěděli, jaké jsou obecné zásady, které ze směrnice, resp. z její implementace do národní legislativy vyplývají, ale i to, že pokud jste s osobními údaji postupovali doposud podle zákona, nemusíte se ničeho obávat. **Tedy GDPR nepředstavuje pro běžné spolky našeho typu problém. Je možné, že pouze zatím, ale spekulovat o tom je ještě předčasné.**

Zdroj: <http://crdm.cz/clanky/aktuality/spolky-a-ochrana-osobnich-udaju-ve-svetle-gdpr/>